

Hív. szám:
(Polgármesteri Kabinet)

Budapest Főváros
XV. kerületi Önkormányzat

ALPOLGÁRMESTER

1153 Budapest, Bocskai u. 1-3. • 1601 Bp. Pf. 46.

Tel.: +36 30 997 0717

matlak.gabor@bpxv.hu, csernak.janos@bpxv.hu

www.bpxv.hu

Iktatószám:

2/12-2/2024.

Az ülés száma:

2/11-1/2024.

Az ülés időpontja:

2024. január 30.

2024 JAN 25.
Átvette:..... 12

ELŐTERJESZTÉS
emléktábla elhelyezéséről

Tisztelt Kulturális Bizottság!

Pestújhelyi lakosok – az azóta már elhunyt Kozma Sándor kezdeményezésére – a '90-es évektől kezdve többször kérelmezték, hogy a második világháború után a Rákospalotáról és Pestújhelyről málenkij robotra elhurcolt polgárok emlékére emléktáblát helyezhessenek el a kerületben. Kérésük Gyurkó Dániel képviselőnél meghallgatásra talált, aki dr. Matlák Gábor alpolgármesterhez fordult a kérés megvalósításának érdekében. Alpolgármester úr benyújtotta a kérelmet az emléktábla elhelyezésére, amelyben a helyszínt is megjelölte (1. melléklet). A választás a Rákospalota és Pestújhely határán (Adria utca-Órjárt utca kereszteződése) elhelyezkedő Észak-Pesti Kórház főbejárati kapujának jobb oldali oszlopára esett. A málenkij robotra elhurcoltak tiszteletére készítenő emléktábla látványtervét a 2. melléklet tartalmazza.

A második világháború után romeltakarításra való hivatkozással kényszermunkára hurcolták el a háború borzalmait átvészelt civileket a szovjetek által megszállt országokból a Szovjetunió valamelyik munkatáborába. A magyar területeken a nyílt utcáról gyűjtöttek, és vittek el többnyire férfiakat, de voltak nők is az elhurcoltak között. A szovjet katonák a civilek megnyugtatásaként ismételték a *malenykaja rabota* (magyarul *kis munka* kifejezést), amivel azt próbálták elérni, hogy a civilek megnyugodjanak, hogy munkájukra csupán rövid ideig lesz szükség. A 2002-ig fellelt dokumentumok és a túlélők tájékoztatása alapján Magyarországról 1862 településről 101 686 férfit, 29 212 nőt, összesen 130 898 személyt hurcoltak el. Az akkori Budapestet körülvevő agglomerációból – Rákospalota akkor még önálló település volt – kétféle indokkal vitték el a polgári lakosokat. Igazoltatás vagy közmunkára való kijelölt jelentkezés címen. Az utóbbi módszer által a rákospalotai városháza előtt 1945. január 27-én 600 férfit hurcoltak el. Egy másik feltárással került adat szerint a MÁV Istvántelki Főműhelyéből 275 személyt vittek el. Pontosán tehát nem tudjuk, hogy a XV. kerületben hány fő esett áldozatul a málenkij robotnak, de egészen biztos, hogy ezres nagyságrenddel számolhatunk.

A málenkij robot kemény fizikai munkát jelentett (romeltakarítás, építkezés, bányászat), melyre módszeresen válogattak össze férfiakat és nőket egyaránt, akik aztán akár öt évig is kényszermunkát végeztek valamelyik szovjet iparvidéken. Az elhurcoltakról az itthon maradottak csak elvétve jutottak információhoz, legalább egyharmaduk odaveszett. A hazatérők a kommunista magyar kormányoktól semmiféle segítséget nem kaptak, és évtizedekig hallgatásra voltak kényszerítve. A téma részleteinek feltárása mind a mai napig tart.

A málenkij robot, a magyarországi zsidók kiirtása és a délvidéki népirtás mellett, a fegyvertelen civilek ellen elkövetett legnagyobb magyarországi atrocitások egyike volt a második világháborúban.

Az emléktábla ünnepélyes átadására 2024. februárjában, a kommunizmus áldozatainak emléknapjához kapcsolódva kerül sor, az ünnepséget a Polgármesteri Kabinet szervezi meg.

A köztéri műalkotások állításának rendjéről szóló 14/2012. (IV.27.) önkormányzati rendelet 4.§ (5) bekezdés c) pontja értelmében művészeti alkotásnak nem minősülő szöveges emléktábla elhelyezéséről, áthelyezéséről, cseréjéről, szövegének megváltoztatásáról vagy eltávolításáról a közművelődéssel összefüggő feladatokat ellátó bizottság dönt.

Kérem a tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Budapest, 2024. január 25.

dr. Matlák Gábor
alpolgármester

1. Mellékletek:

1. Kérelem köztéri műalkotás állításához
2. Az emléktábla látványterve

2. Előkészítésért felelős szervezeti egység:

Polgármesteri Kabinet 2024. január „23.”

Aláírás:

3. Egyeztetésre megküldve:

Közgazdasági Főosztály 2024. január „23.”

Aláírás:

4. Jegyzői láttamozás: 2024. január „24.”

Aláírás:

5. Meghívandók:

6. Háttéranyag a Polgármesteri Kabinetben található.

Határozati javaslat:

A Kulturális Bizottság úgy dönt, hogy a málenkij robotra elhurcolt rákospalotai és pestújhelyi polgárok emlékének ápolása céljából a 1158 Budapest, Órjárt utca 1-5. szám alatti Észak-Pesti Kórház főbejárati kapujának oszlopán az előterjesztés 2. számú melléklete szerinti tartalommal emléktáblát helyez el. Az emléktábla megtervezésének, kivitelezésének és elhelyezésének költségét az Önkormányzat saját forrásainak terhére biztosítja.

Felelős: polgármester

Határidő: 2024. január 30. (döntésre)

Jogszabályi hivatkozás:

A köztéri műalkotások állításának rendjéről szóló 14/2012. (IV.27.) önkormányzati rendelet 4.§ (1) - (3) bekezdései, (5) bekezdés c) pontja.

A határozati javaslat elfogadásához egyszerű szavazattöbbség szükséges.

Képviselői Csoportnak
leadva:
2024 JAN 23.
Átvette: *[Signature]*

Erőnyességi
felülvizsgálatra érkezett: *[Signature]*

2024 JAN 23.
hó n

Melléklet a 14/2012. (IV.27.) önkormányzati rendelethez

KÉRELEM
köztéri műalkotás állításához

I. A kérelem tárgya:**1.) köztéri műalkotás típusa: (a megfelelő rész aláhúzendó):**

emlékmű, szobor, egyéb művészeti alkotás, művészeti alkotásnak nem minősülő emlékkő, művészeti alkotásnak nem minősülő emlékoszlop, művészeti alkotásnak nem minősülő szöveges emléktábla

2.) mire irányul a kérelem (a megfelelő rész aláhúzendó):

köztéri műalkotás elhelyezése, áthelyezése, cseréje, eltávolítása, szövegének megváltoztatása

II. A köztéri műalkotás állítását kezdeményezi (a megfelelő rész aláhúzendó, illetve kitöltendő):

- a) a polgármester;
- b) dr. Matlák Gábor alpolgármester;
- c) képviselő;
- d) bizottság,
- e)kerületi országgyűlési képviselő;
- f) a kerületben működő, az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmény;
- g) a kerületben működő egyház;
- h) a kerületben székhellyel vagy képvisellel rendelkező alapítvány, egyesület, civil szervezet, kerületi pártszervezet.

III. A kezdeményező adatai (II. pont f)-h) alpont esetében kell kitölteni):

- 1) kezdeményező neve:.....
- 2) kezdeményező lakcíme, székhely, képviselő címe:.....
- 3) cégjegyzékszám, nyilvántartási száma:.....
- 4) képviselőjének neve:.....
- 5) képviselőjének levelezési címe:.....

Alulírott büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a III. pontban szereplő adatok a valóságnak megfelelnek.

kezdeményező képviselője

IV. A köztéri műalkotásra vonatkozó adatok:**1) a köztéri műalkotás tervezett szövege:**

Málenkij robotra hurcolt rákospalotai és pestújhelyi polgárok emlékére.
Állította a XV. kerület önkormányzata.

2) a köztéri műalkotás elhelyezését kezdeményező és indokoló leírás:

A XV. kerületben élt néhai Kozma Sándor úr a '90-es években több kísérletet is tett arra, hogy emlékművet állíttasson a Rákospalotáról és Pestújhelyről málenkij robotra hurcoltak emlékére. Pestújhelyi lakók a mai napig kérvényezik ezen emlékmű elkészítését és felavatását.

3) javaslat a kihelyezés helyére, módjára:

Az Észak-Pesti Kórház kerítésének főbejárata az Adria utca és Örvjárat utca kereszteződésében.

V. Nyilatkozat a köztéri műalkotás állításával kapcsolatos költségek viseléséről. (Csak a II. pont f)-h) alpontja esetében kell kitölteni!)

Alulírott, a kezdeményező képviselőjében vállalom, hogy kezdeményező a köztéri műalkotás állításának tervezett költségéből – melynek teljes összege,- Ft. –,- Ft összeget önerőként a pályázat eredményéről szóló döntést követő 30 napon belül megfizet a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat részére.

kezdeményező képviselője

VI. Nyilatkozat a fenntartás és szükség szerinti felújítás vállalásáról (Csak az II. pont f)-h) alpontja esetében kell kitölteni!)

Alulírott, a kezdeményező képviselőjében vállalom, hogy kezdeményező a I. pontban szereplő köztéri műalkotás fenntartását és szükség szerinti felújítását a kihelyezéstől számított 20 évig, de legfeljebb jogutód nélküli megszűnéséig biztosítja, az abból fakadó költségeket viseli.

kezdeményező képviselője

VII. A formanyomtatványhoz az alábbiakat kell csatolni:

- A köztéri műalkotás terve
- A II. pont f)-h) alpont esetében a képviselői jogosultságot igazoló okirat és az alapító okirat
- Köztéri műalkotás magántulajdonban álló ingatlanon történő elhelyezése esetén az ingatlan valamennyi tulajdonosának írásbeli hozzájárulása, társasházi tulajdonban álló vagy szövetkezeti ingatlanon történő elhelyezéséhez a társasház illetve szövetkezet közgyűlésének határozata

Budapest, 2024. 01. 17.

kezdeményező (képviseelője)

**MÁLENKIJ ROBOTRA HURCOLT
RÁKOSPALOTAI ÉS PESTÚJHELYI
POLGÁROK EMLÉKÉRE.**

**ÁLLÍTTATTA A XV. KERÜLET
ÖNKORMÁNYZATA 2024-BEN**